

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

SLUŽBA ZA ANALIZE IN RAZVOJ TER
KOORDINACIJO EVROPSKIH ZADEV

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana T: 01 369 76 00
F: 01 369 78 32
E: gp.mddsz@gov.si
www.mddsz.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana

Predlagam.vladi@gov.si

Številka: 1031-97/2016/2
Datum: 13. junij 2016

Zadeva: **PREDLOG 7477-131: Bela knjiga – pokojninska reforma**

Prejeli smo vašo prošnjo za posredovanje ustreznega odgovora na predlog državljana, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si. V skladu s tem vam v nadaljevanju posredujemo kratko analizo obstoječe ureditve področja in naše stališče do prejetega predloga v delu, ki sodi v pristojnost Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Analiza obstoječega stanja:

Predlagatelj v svojem dopisu meni, da je novi ZPIZ-2 zaradi prehitre zaostritve upokojitvenih pogojev drastično posegel v pravice in možnosti upokojevanja starejših delavcev pred upokojitvijo, saj se je mnogim od njih datum predvidene upokojitve zamaknil. V zvezi z navedenimi očitki, da je ZPIZ-2 posegel v pravice upokojevanja posameznikov, bi z vidika pokojninske in invalidske zakonodaje najprej želeli opozoriti, da je pravica do starostne pokojnine, ki bi jo zavarovanec želel uveljaviti, v času do uveljavitve te pravice še vedno **pravica v nastajanju**. Šele, ko bo zavarovanec pravico do starostne pokojnine uveljavil, bo ta pravica tudi dejansko nastala in bo tako postala pridobljena pravica.

Nadalje bi želeli opozoriti, da je ZPIZ-2, poleg postopnega dviga upokojitvenih pogojev, za posamezne kategorije oseb, med katerimi so prav **brezposelni, delovni invalidi in prejemniki poklicnih pokojnin**, predvidel **milejši prehod v upokojitve**. Navedene kategorije se lahko pod določenimi pogoji, kljub uveljavitvi ZPIZ-2, upokojijo pod pogoji, ki jih je določal ZPIZ-1 (394. člen ZPIZ-2). Upokojitve po ZPIZ-1 pomeni, da se v njihove upokojitvene pogoje upošteva tudi dodana dobo in možnost znižanja zakonsko določene upokojitvene starosti, ki so bile določene v ZPIZ-1 (otroci, delo pred 18. letom za ženske), izračun pokojninske osnove iz katerihkoli zaporednih 18 let, ki so za zavarovanca najugodnejše, in odmerni odstotki, ki jih določa ZPIZ-1. Med upravičence do upokojitve po prejšnjih predpisih po 394. členu ZPIZ-2 so bili tako zajeti zavarovanci, ki so bili 31. 12. 2012 uživalci denarnega nadomestila po predpisih o zaposlovanju in zavarovanju za

brezposelnost oziroma predpisih o urejanju trga dela in so to pravico uživali do izteka obdobja, za katerega jim je bila dodeljena, ali jim je ta pravica po teh predpisih mirovala, ker so bili vključeni v javna dela in so medtem dopolnili pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po ZPIZ-1. Varovana kategorija po 394. členu ZPIZ-2 so bili tudi zavarovanci, ki so bili na dan 31. 12. 2012 vključeni v obvezno zavarovanje na podlagi prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do izpolnitve pogojev za upokojitev, ki jih plačuje Zavod RS za zaposlovanje. Te osebe, ki so v času plačevanja prispevkov zavoda za zaposlovanje dopolnile pogoje za upokojitev po prejšnjih predpisih, so se lahko upokojile po ZPIZ-1. Varstvo pričakovanih pravic je imel tudi zavarovanec, ki je bil na dan 31. 12. 2012 uživalec pravice do denarnega nadomestila po predpisih o zaposlovanju in zavarovanju ob brezposelnosti oziroma predpisih o urejanju trga dela in je po prenehanju te pravice pridobil še pravico do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in je v tem času dopolnil pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po ZPIZ-1.

Vsem zavarovancem, ki so v skladu s starim zakonom že izpolnjevali pogoje za upokojitev, je ZPIZ-2 tudi po njegovi uveljavitvi omogočil **upokojitev po starih predpisih**, za druge, ki so bili tik pred upokojitvijo, pa je določil **prehodna obdobja**. V teh prehodnih obdobjih, na račun katerih se minimalni pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine dvigujejo **postopoma**, se posamezniki, ki so bili po prej veljavnih predpisih tik pred upokojitvijo, lahko upokojujejo po ZPIZ-2 pod pogoji, ki so blažji od pogojev, ki bodo za starostno in predčasno upokojitev veljali po koncu teh prehodnih obdobj.

V kolikor bi namreč dopustili vsem, tudi če jim ne moremo zagotoviti dela in plačevanja nadomestil, da se upokojujejo po prej veljavnih predpisih (ZPIZ-1), bi s tem nasprotovali temeljnemu cilju pokojninske reforme o nujnosti zagotovitve vzdržnega pokojninskega sistema in urejanju primernih pokojnin.

Višja stopnja zaposlenosti starejših je ena izmed prioritet Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Zaradi slabših možnosti (re)integracije na trg dela se starejše osebe pojavljajo kot ciljna skupina številnih ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ). Zavedamo se, da je v Sloveniji starejših brezposelnih oseb preveč, zato smo ukrepe za to skupino **integralni v vse ključne dokumente**. Tako so v Smernicah aktivne politike zaposlovanja 2016-2020, ki jih je Vlada RS sprejela decembra 2015, starejši brezposelni izpostavljeni kot najbolj ranljiva skupina in bodo prioriteta skupina za vključevanje v programe APZ.

Izključno starejšim brezposelnim osebam so bili v letih od 2008 do 2014 namenjeni trije programi subvencionirane zaposlitve, in sicer **Spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb** v letu 2008 (do 2009), **Program 50plus** v letu 2013 in **Delovna vključenost starejših oseb** v letu 2014, s pomočjo katerih se je zaposlilo 1.652 starejših oseb. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), ki izvaja večino ukrepov APZ, tudi redno spremlja učinkovitost posameznih programov. Analize ZRSZ tako kažejo, da se starejše osebe s pomočjo APZ ukrepov lažje (re)integrirajo na trg dela. Starejše osebe (50+) so se v letu 2014 **najštevilčneje vključevale v programe** spodbujanja zaposlitve (predvsem v program Zaposli.me) in programe javnih del. Tudi v letu 2015 so bili starejši brezposelni ciljna skupina večine programov APZ. Poleg tega je Javni sklad za razvoj kadrov in štipendije v letih 2012-2015 izvajal program Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih, ki je bil namenjen usposabljanju v podjetjih za zaposlene, v starosti 50 let in več.

Postopno spreminjanje pogojev za starostno upokojitev, ki jih predvideva ZPIZ-2 torej ves čas spremlja vrsta ukrepov, ki povečujejo možnosti zaposlovanja starejših delavcev. V Sloveniji tako nekatere vidike problematike brezposelnosti starejših že rešujemo prednostno. Prednostno obravnavo te ciljne skupine pa dokazuje tudi vsebina Operativnega programa za izvajanje kohezijske politike v obdobju 2014-2020, kjer je ta ciljna skupina v ospredju naših načrtov ukrepanja.

V okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 bo pomemben del sredstev namenjen tudi ukrepom za aktivno in zdravo staranje - progam Celovita podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile. Program predvideva izvedbo več dopolnjujočih se podaktivnosti, ki upoštevajo potrebe zaposlenih, delodajalcev pa tudi širši družbeni kontekst. Program bo prispeval k uveljavljanju učinkovitega in kakovostnega upravljanja s starejšimi zaposlenimi v Sloveniji ter izboljšanju položaja starejših na trgu dela. Posebna pozornost v okviru programa bo posvečena preseganju negativnega odnosa delodajalcev in splošne javnosti do starejših zaposlenih ter ozaveščanju o negativnih demografskih trendih ter potrebnih prilagoditvah nanje. V programskem obdobju 2014-2020 je za vse aktivnosti znotraj programa predvidenih 30 mio evrov.

V okviru programov/projektov Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 bodo starejši brezposelni ena izmed ciljnih skupin v večini naših ukrepov (subvencije za zaposlitve, usposabljanja, izobraževanje, lokalni zaposlitveni projekti itd). Trenutno je na Zavodu za zaposlovanje objavljeno javno povabilo za program **Zaposli.me 2016/2017** v okviru katerega lahko delodajalci **pridobijo subvencijo** za zaposlitev brezposelnih oseb iz ciljne skupine: starejših od 50 let, dolgotrajno brezposelnih in tistih z nizko izobrazbo. Prav tako se lahko delodajalci prijavijo na javno povabilo **Usposabljanje na delovnem mestu** za usposabljanje omenjenih ciljnih skupin.

Poleg že omenjenih programov APZ je bil novembra 2015 sprejet *Zakon o interventnem ukrepu na področju trga dela*, na podlagi katerega je delodajalec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi z brezposelno osebo, starejšo od 55 let, ki je najmanj šest mesecev pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi prijavljena v evidenci brezposelnih oseb, za prvih 24 mesecev zaposlitve oproščen plačila vseh prispevkov delodajalca za socialno varnost. Že pred tem pa je bil sprejet *Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja - ZSRR-2*, ki delodajalcem na območjih z visoko brezposelnostjo omogoča povračilo plačanih prispevkov delodajalca v obdobju enega leta za zaposlitev brezposelnih oseb starejših od 50 let.

Bela knjiga o pokojninah, ki je bila predstavljena aprila letos, nikakor ne pomeni postavljanja novih pogojev, znižanja pokojnin ali ukinitvev regresa. Bela knjiga vsebuje predloge rešitev prilagoditve pokojninskega sistema, s katerimi lahko le-ta učinkovito odgovori na izziv, ki ga postavljajo spremenjene demografske razmere. Njen namen je, da s predlaganimi rešitvami služi kot podlaga za širšo družbeno razpravo o prilagoditvah pokojninskega sistema v Sloveniji po letu 2020. Pokojninski sistem namreč zadeva vse posameznike in interesne skupine, zato je prav, da se odločitve sprejemajo premišljeno, na podlagi razprave vseh deležnikov sistema, predvsem pa na temelju socialnega dialoga ter v iskanju čim večje stopnje soglasja na vseh ravneh.

Javno razpravo o Beli knjigi o pokojninah spremlja tudi priprava dodatnih ukrepov na trgu dela, ki bodo v prihodnje prispevali k večji zaposljivosti starejših.

Analiza predloga in razlogi za njegovo (ne) primernost:

Po preučitvi posredovanega predloga za ustanovitev podjetja za zaposlovanje starejših, ki bi bili plačani iz proračuna, ugotavljamo, da njegova izvedba v skladu s trenutno veljavno zakonodajo kot tudi proračunskimi zmožnostmi ni mogoča.

Vsekakor pa se strinjamo, da morajo zaposlovanje starejših in temu primerni pogoji na trgu dela ostati ena izmed prioritet. Ugotavljamo, da zgoraj omenjeni obstoječi ukrepi v določeni meri že prispevajo k večji zaposlenosti starejših, hkrati pa se zavedamo, da so potrebni še dodatni ukrepi, kar je tudi razlog za pripravo dokumenta o starejših na trgu dela, ki analizira situacijo starejših na trgu dela in bo vključeval tudi predloge dodatnih ukrepov, ki bodo dodatno pripomogli k njihovi večji zaposljivosti. Pri tem menimo, da je bolj kot kratkoročne in pasivne ukrepe potrebno okrepiti ukrepe, ki bodo dolgoročneje prispevali k zaposljivosti starejših (izobraževanje, usposabljanje, varno in zdravo delovno okolje, spreminjanje percepcije glede starejših delavcev, ipd.) in ki bodo

kar se da prilagojeni njihovim specifičnim potrebam. Nedvomno pa bomo ob pripravi ukrepov za izboljšanje možnosti starejših na trgu dela v čim večji meri skušali upoštevati tudi koristne in primerne predloge zainteresirane javnosti.

S spoštovanjem,

Pripravili:
Petricija Vrečar
Saša Šifrar
Katja Rihar Bajuk

Andraž Bobovnik
vodja službe